

BAKGRUNN

Ordførerkjeder har vært brukt i Europa helt siden middelalderen som et tegn på myndighet og tilhørighet. Et av de eldste og mest kjente er the Collar of Esses, som har vært i kontinuerlig bruk i England siden det 14. århundre.

Tidligere hadde ingen norske ordførere et slikt kjede. Ordførerkjedet var en tradisjon fra England, Frankrike, Nederland og Tyskland. Borgermesterene i London har for eksempel båret kjedet siden 1545. Senere har flere andre land innført tradisjonen. Trondheims ordfører John Aae var på ordfører-visitt i England i 1949. Her besøkte han blant annet Cambridge og traff en ordfører med 80.000 kroner hengende rundt halsen: *"I de engelske byer har ordførerne svære gullkjeder om halsen når de skal representere. Ordføreren i Cambridge fortalte at hans ordførerkjede kostet 4000 pund, altså 80.000 norske kroner. Kjedene tilhører naturligvis kommunen og går over fra den ene ordføreren til den andre ved hvert skifte"*, skrev ordfører Aae i et reisebrev i Adresseavisen.

Ordføreren i Oslo var den første i Norge som fikk kjede, i 1950. Kjedet ble gitt i gave til kommunen fra alle bystyrets partier i forbindelse med byens 900-årsjubileum. Samme år fikk Mosjøen et ordførerkjede i gave av nabokommunene i forbindelse med byens 75-årsjubileum. I 1953 var det Kristiansunds tur.

Et ordførerkjede er tradisjonelt laget med symboler for stedet det representerer og har som regel et by- eller kommunevåpen som hovedelement. I Norge er ordførerkjeder gjerne utført i sølv, med innslag av sølv, forgylling og emalje. Intensjonen er at ordførerkjedet skal symbolisere verdigheten til kommunens fremste representant i utøvelsen av sin gjerning som ordfører i høytidelige sammenhenger, både i og utenfor kommunen.

I forbindelse med sammenslåingen av kommunene Rygge og Moss ble det vedtatt å få laget et nytt ordførerkjede.

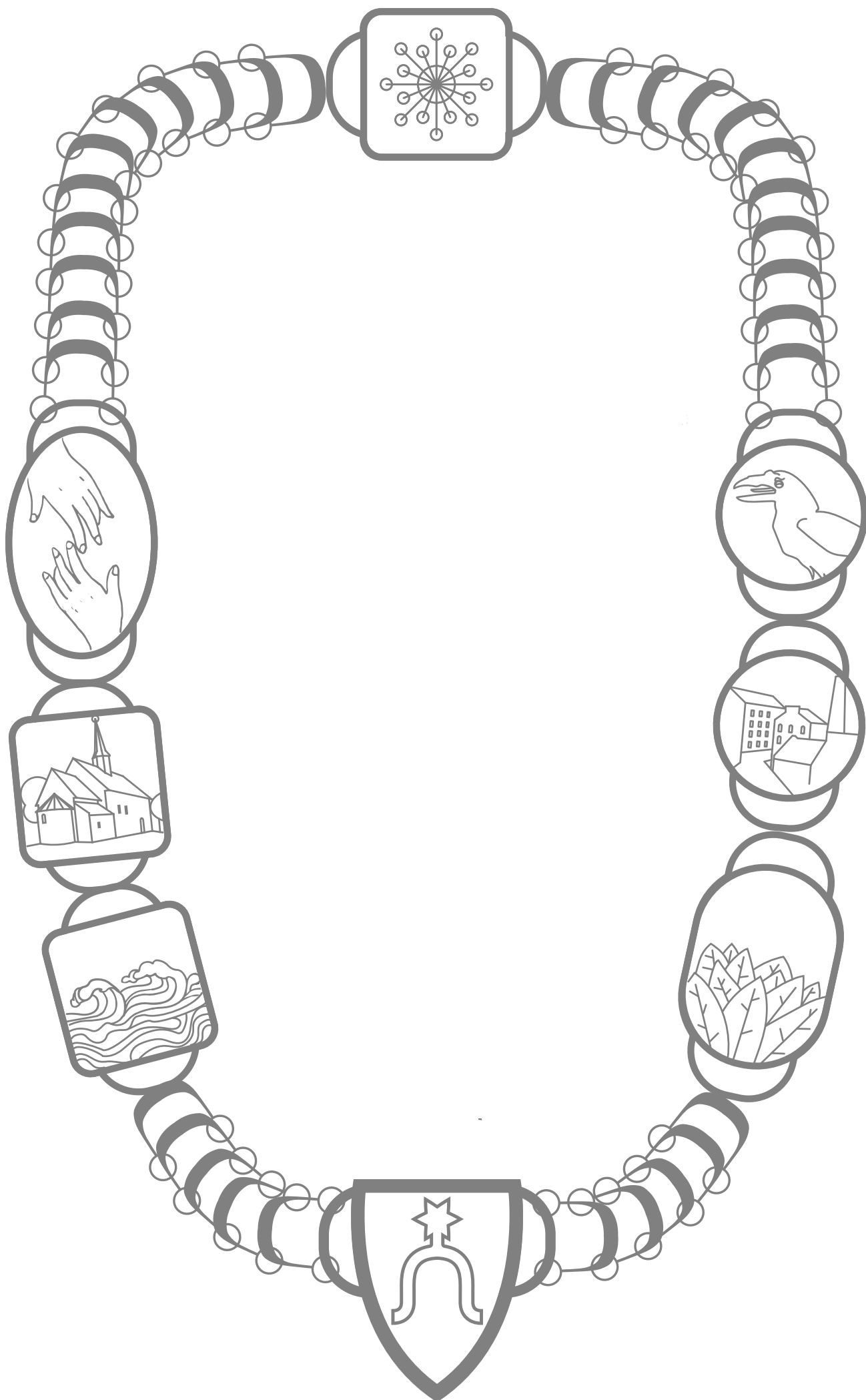
PROSESS

Jeg ble på våren 2019 valgt ut fra en prekvalifisering til å utføre nytt ordførerkjede for den nye kommunen Moss, sammenslått av Rygge og Moss kommune. I møter med kommunens prosjektgruppe og kunstnerisk konsulent, Kristin Sæterdal, har jeg gjennom prosessen vært i dialog om utforming, farger og symbolikk. Det ble uttrykt ønske fra prosjektgruppen om at det nye ordførerkjedet skulle forholde seg til barn og unge, kunne brukes av mann og kvinne i dress eller kjole, være anvendelig og verdig og at visjonen til nye Moss ble tatt med i utformingen. Kommunevåpenet skulle tas med i rødt og gull og gis en sentral plassering.

Mitt mål med utformingen har vært å revitalisere ordførerkjedet som uttrykk, og bringe det inn i en kontemporær estetikk som forholder seg til historikken samtidig som det også er tidløst. Det har også vært viktig å beholde mitt kunstneriske ståsted og gi kjedet et preg jeg kan stå inne for faglig. Jeg har gjennom en lang prosess gjort mange skisser og variasjoner i fester, kjede-elementer, symbolbruk og farger. Utfordringen har vært å beholde en funksjonalitet som ikke går på akkord med det estetiske og som er en blanding av figurative og abstrakte deler.

Hovedinspirasjonen har vært gullsporen. Gullsporen fra Rød er en spore fra vikingtiden som ble funnet på gården Rød ved Værne kloster i Rygge i 1872. Senere ble også sporens rembeslag funnet. I tillegg til at den er avbildet på kjedets kommunevåpen har den også vært grunnlaget for designen og alle leddene som går mellom er en abstraksjon over sporens utforming. Ved å bruke et felles element som går igjen har kjedet fått en helhetlig form som også gjør det brukervennlig. Leddene er utført i firkantprofilert tråd og materialets dimensjoner går igjen i hele kjedet.

Kjedet har en oval utforming, med kommunevåpen i front og tre elementer på hver side, samt et på ryggdelen. Det er utført i 925 sølv, mens de emaljerte delene i 999 sølv. Alt er produsert på eget verksted og av kunstneren selv.

SYMBOLIKK

I tillegg til kommunevåpenet i rødt og gull, inspirert av vikingsporen, har kommunens visjon *Skapende, Varmere, Grønnere* fungert som inspirasjon og visuelt anker for flere av elementene. Samtidig som de også er åpne for tolkning og fantasi - slik at de formulerer et dialogskapende narrativ mellom bærer og tilskuer. Elementene veksler mellom konkrete symboler og mer abstrakte figurasjoner. Det var et sterkt ønske fra prosjektgruppen om at elementene åpnet opp for dialog med barn og unge - og skal kunne fungere som en samtalestarter.

Hendene som strekker seg mot hverandre kan assosieres til håndtrykk, en hjelpende hånd og nærhet. Et varmere, mer inkluderende samfunn. Nærhet til sjø, bevegelse og miljø forankres i bølgene. Industri- og kulturhistorie beskrives i elementene med viktige landemerker som Rygge kirke og Møllebyen.

De grønne vekstene peker mot jordbrukssamfunnet samtidig som de også refererer til en bevissthet rundt miljø og samfunn. På bakstykket symboliseres navet, sykkelnavet, kommunikasjonsnavet, dialog, knutepunkter eller transport og reise.

Det var viktig for prosjektgruppen at begge kommuner ble representert i ordførerkjedet, ridesporen går igjen både på kommunevåpenet og i delene mellom de emaljerte elementene, derfor ble en variasjon over kråken med i et av elementene.

Formspråket er lett og luftig, etter lang skisseprosess ble bakgrunnene fjernet og de emaljerte elementene fremstår som mer visuelt forbundet med kjede-delene. Ved å spille på dimensjoner, materialeoverflater og en leken asymetri skapes et spill som trekker blikket mot elementene og narrativet som oppstår. Kjedets utforming blir dermed mer interessant og mindre tradisjonelt i sin utforming.

Jeg utarbeidet et fargekart utifra prosjektgruppens ønsker og kommunens visuelle profil og brukte det som mal for de forskjellige elementene. Fargekomposisjonen ble preget av kommunevåpenets røde farge, det var viktig å tone ned de andre fargene for å skape en ro og harmonisk helhet samtidig som de også sto fram.

TEKNIKK

I produksjonen av kjedet er en rekke teknikker tatt i bruk. Materialene er sølv og emalje, 925 og 999 sølv. I kommunevåpenet er sporen forgylt med 22k gull.

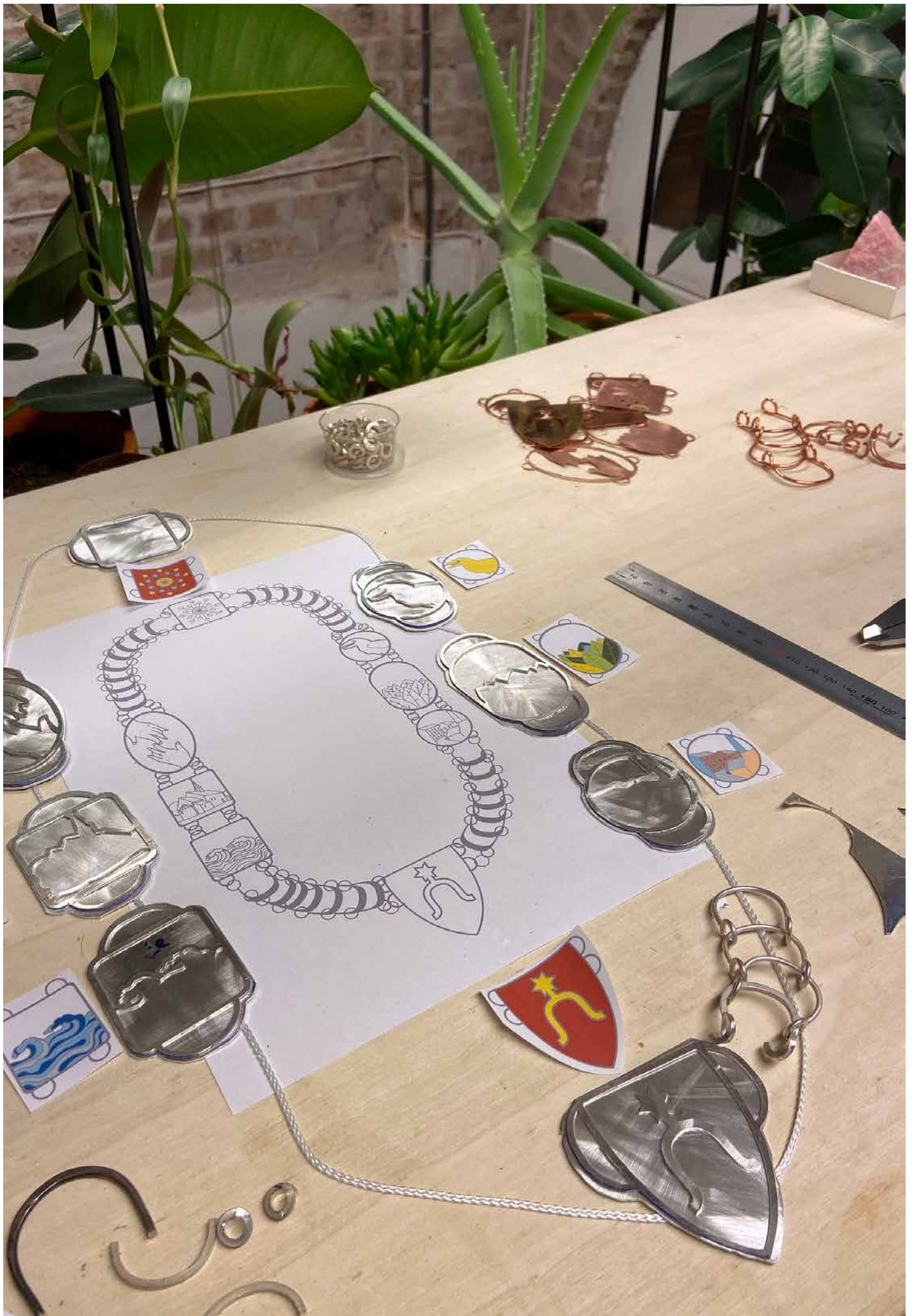
Overflaten er matt og på kjede-delene er overflaten sandblåst med den aller fineste sanden slik at de får et mindre skinnende og blankt uttrykk. Dette gir et silkeaktig spill i overflaten og skaper en mildere overgang til emaljen. Emalje-elementene er i rent sølv, dette gir mindre oksidasjon i emaljeringsprosessen og skaper mindre kjemiske reaksjoner i ovnen. Samtidig er det mer vedlikeholdsvennlig da det ikke reagerer med luft slik 925 sølv gjør.

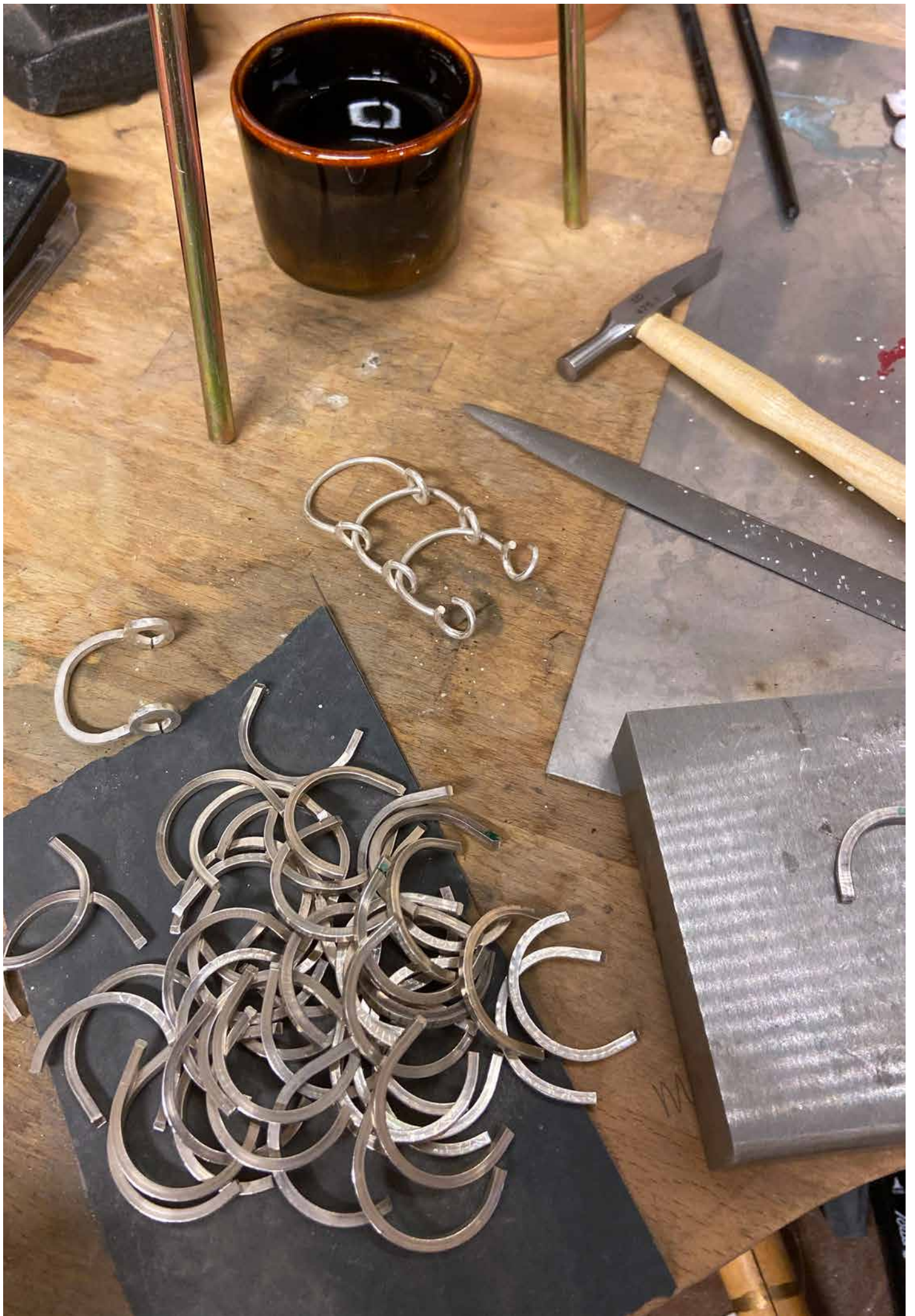
Emalje er glassmasse med eller uten farge som brukes til å dekke metallflater. Emaljepulveret lages av finmalt glass og metalloksider som gir ulike farger, eventuelt blå fargestoff. Emaljering er en svært gammel teknikk som finnes i mange forskjellige kulturer gjennom historien. Det finnes flere metoder for å påføre emaljepulver og smelte det fast og den brennes på 730-850 grader i en spesiell ovn i noen få minutter av gangen. Emaljen påføres i flere tynne lag, fra tre til opptil 15, avhengig av uttrykk og teknikk.

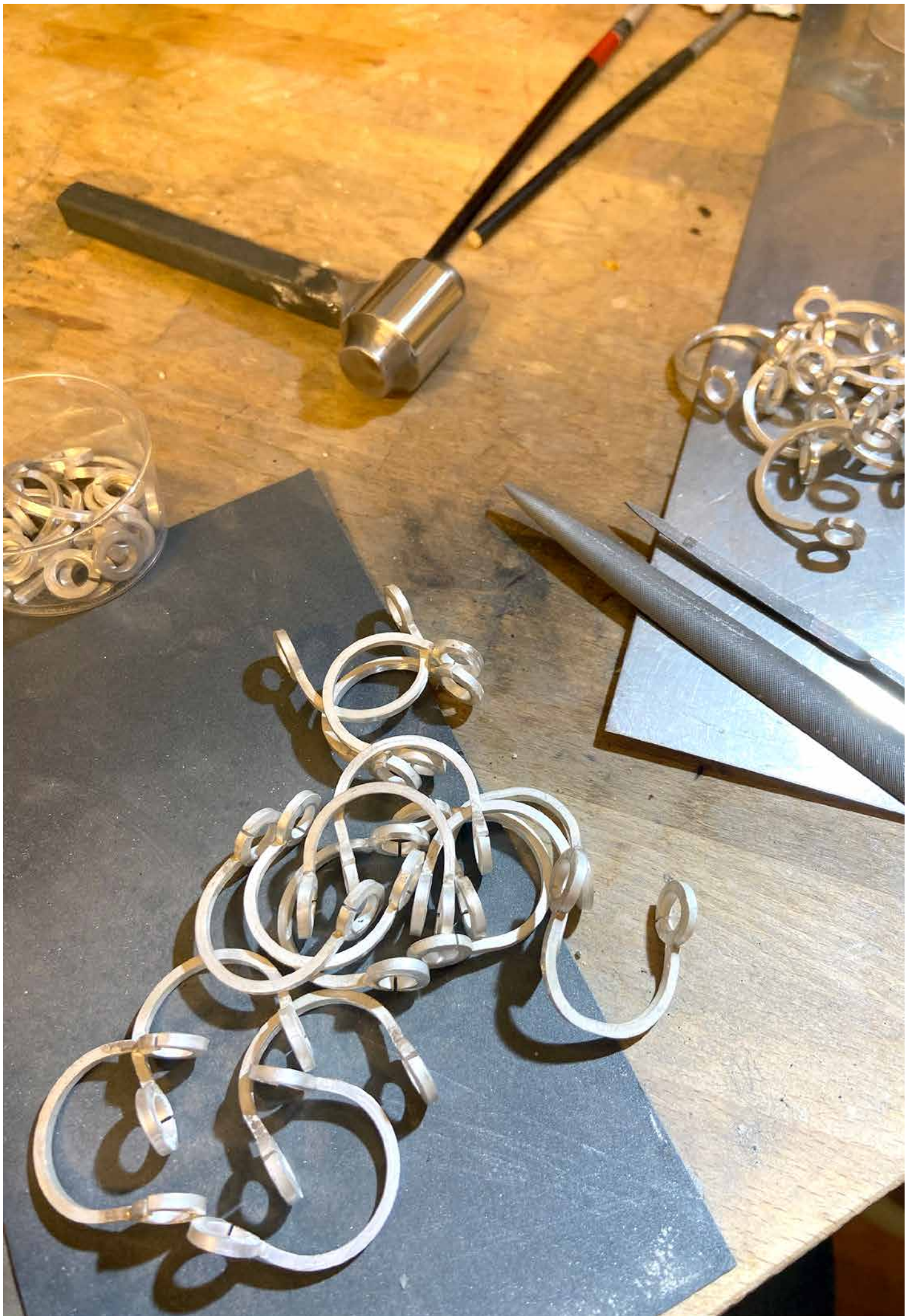
I ordførerkjedet har jeg brukt teknikken cloisonné (celle-emalje), en emaljeteknikk der emalje i forskjellige farger legges i rommene mellom tynne, flate sølvtråder. Emaljen påføres som regel våt og med pensel. Mellom hvert lag tørkes emaljen for så å brennes, deretter påføres et nytt tynt lag før den brennes igjen. Dette er en svært langtekkelig prosess som krever stor konsentrasjon og fokus. I tillegg er elementene også bygget opp som champlévé (gruve-emalje), dvs en teknikk der emaljen fylles i utsparinger og spor i metallet laget med etsning, graving eller sammenloddede plater.

Etter emaljering må sølvtrådene og emaljen slipes ned slik at overflaten blir jevn. Dette skjer for hånd med forskjellige finhetsgrader av diamantslipesvamper og vann. Denne overflatebehandlingen gir en følsom og delikat overflate som så brennes lett for å gi en siste finish.

Materialer:

925 og 999 sølv

Cloisonné og champlevé emalje.

Alt arbeid med dette ordførerkjedet er utført av Camilla Luihn, ved justeringer eller reparasjoner skal kunstneren kontaktes. Ordførerkjedet kan ikke forandres uten tillatelse fra kunstneren. Elementer kan ikke reproduseres uten tillatelse fra kunstneren.

Vedlikehold og bruk:

Ordførerkjedet er laget av sølv og emalje. Emalje er glass og tåler ikke store temperaturforandringer, slag mot skarpe kanter eller å falle på harde flater. Behandle kjedet deretter. Store deler av kjedet er i 999 sølv og oksiderer svært lite. En fuktig klut med litt zalo holder for å rense det. Kjede-delene er i 925 sølv og kan oksidere ved langvarig luftkontakt. Kjedet bør derfor oppbevares i lufttette omgivelser.

Det legges til grunn at kommunen har egne regler for bruk av ordførerkjedet. Når kjede ikke er i bruk, skal det være betryggende oppbevart. På reiser benyttes egen koffert, og oppbevaring bør skje på trygge steder. Kjedet bæres utenpå pent og korrekt antrekk og skal normalt ikke bæres utenpå ytterklær. Dersom kjedet kommer i kontakt med annet metall kan det få riper eller andre skader. Rengjøring og vedlikehold skal utføres av kvalifisert personell.

Kontakt:

Camilla Luihn

www.luihn.no / camilla.luihn@gmail.com / 905 12 409